

STIMULERINGSFONDS VOOR DE PERS

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
p/a Directie Media, Letteren en Bibliotheken
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Den Haag, 10 juni 2011
kenmerk 311588/21021

onderwerp: evaluatie Stimuleringsfonds voor de Pers

Geachte mevrouw Van Bijsterveldt - Vliegenthart,

Gelet op artikel 39 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen zend ik u bijgaand de beschrijving van de werkzaamheden en taakuitoefening 2006-2010 van het Stimuleringsfonds voor de Pers ten behoeve van de evaluatie van ons Fonds.

Volgens artikel 8.3, lid 2 van de Mediawet 2008 is het Stimuleringsfonds voor de Pers belast met:

- a. het verstrekken van **subsidies**;
- b. het verrichten of doen verrichten van **onderzoek** met betrekking tot het functioneren van de pers; en
- c. de uitvoering van **overige taken** die hem zijn opgedragen bij of krachtens deze wet en andere wetten.

Alle uitgevoerde werkzaamheden overziend, komen wij tot de conclusie dat wij de taken die in de Mediawet zijn opgenomen hebben uitgevoerd.

Tot een nadere toelichting gaarne bereid en met de meeste hoogachting,
namens het bestuur,

dr. G.W. Noomen,
voorzitter

Bijlage: 1. Beschrijving werkzaamheden en taakuitoefening 2006-2010

STIMULERINGSFONDS VOOR DE PERS

Beschrijving werkzaamheden en taakuitoefening 2006 - 2010

STIMULERINGSFONDS
VOOR DE PERS

Beschrijving werkzaamheden en taakuitoefening 2006 - 2010

Stimuleringsfonds voor de Pers

8 juni 2011

Stimuleringsfonds voor de Pers
The Netherlands Press Fund

Prinsessegracht 19
2514 AP Den Haag

T 070 361 71 11

F 070 361 71 08

E info@svdp.nl

W stimuleringsfondspers.nl

Inleiding

In 2011 vindt in opdracht van het ministerie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) een evaluatie plaats van het *Stimuleringsfonds voor de Pers over de periode 2006 tot en met 2010 op grond van artikel 39, eerste lid, van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen*: “Onze Minister zendt elke vijf jaar een verslag aan beide kamers der Staten-Generaal ten behoeve van de beoordeling van de *doelmatigheid en doeltreffendheid van het functioneren van een zelfstandig bestuursorgaan*”.

Met OCW is afgesproken dat deze evaluatie plaatsvindt op grond van een ‘feitenrelaas’ over de door het Fonds uitgevoerde activiteiten in de periode 2006-2010. OCW laat vervolgens een onafhankelijk bureau onderzoek doen met als centrale vraagstelling of de (wettelijke) taken goed vervuld zijn en of het Fonds uitvoering geeft aan zijn missie. Het bureau rapporteert aan de minister van OCW die het rapport tezamen met het feitenrelaas toestuurt aan de Eerste en Tweede Kamer.

In dit verslag komen de voornaamste activiteiten van het Fonds aan de orde, die eerst zullen worden samengevat.

Beschrijving werkzaamheden en taakuitoefening 2006 - 2010

Inleiding 3

1. Samenvatting en conclusies 7
2. Doelstelling en organisatie 9
3. Subsidieverlening 13
 - 3.1 Persorganen 16
 - 3.2 Onderzoek ten behoeve van de persbedrijfstak 18
 - 3.3 Internet-informatieproducten 20
 - 3.4 Minderhedenbladen 22
 - 3.5 Persinnovatie 25
 - 3.6 Jonge journalisten 27
 - 3.7 Bezwaar en beroep 28
4. Onderzoek 31
5. Advies 35
5. Financiële middelen 39

1. Samenvatting en conclusies

In onderstaande tabel zijn de werkzaamheden van het Fonds in de periode 2006-2011 samengevat. Hieruit blijkt dat het aantal werkzaamheden is toegenomen, met een lichte groei van de bezetting. Het Fonds heeft in de genoemde periode geen nieuwe structurele taken erbij gekregen; wel zijn tijdelijke taken uitgevoerd zoals de persinnovatieregeling in 2010.

Tabel 1.1 Overzicht werkzaamheden 2006-2010

	2006	2007	2008	2009	2010	Totaal
Behandelde aanvragen	47	49	49	73	191	409
Toegewezen aanvragen	19	28	9	30	62	148
-waarvan	2	13	7	14	16/36	88
onderzoek/innovatie						
-waarvan exploitatie	17	15	2	16	10	60
Verleende uitkeringen	1.123.673	2.186.069	461.739	3.298.855	10.980.130	18.050.466
Verleende kredieten	520.606	1.232.772	372.684	1.559.185	456.475	4.191.159
Bezwaar en beroep	1	(1)			11	12
Personele bezetting	2,5	2,8	3,4	3,7	4,1	3,3
Operationele kosten	515.172	481.261	500.985	618.718	654.054	2.770.193
Kosten van voorbereiding en uitvoering subsidie- regelingen				35.223	254.373	289.596
Onderzoeksopdrachten	9	6	7	10	8	40
Sponsoring	1	1	1	6	15	24
Kosten van onderzoek	178.301	369.381	343.567	487.510	472.188	1.850.947
Uitgebrachte adviezen	2	2	2	1		7
Publicaties	4	6	7	6	5	28
Congressen/symposia	1	1	1	1		4

Alle uitgevoerde werkzaamheden overziend, komt het Stimuleringsfonds voor de Pers tot de conclusie dat hij de taken die in de Mediawet zijn opgenomen heeft uitgevoerd.

In de verslagperiode is een omslag merkbaar van het ondersteunen van (individuele) projecten van persorganen (met veelal vertrouwelijk karakter) naar het subsidiëren van (onderzoeks)projecten (inclusief de innovatieprojecten) waarvan de resultaten in beginsel ten goede komen aan de gehele sector. Verder heeft de omslag van een behoudende naar een meer stimulerende rol van het Fonds zich doorgezet, wat mede tot uitdrukking is gekomen in de naamswijziging van Bedrijfsfonds naar Stimuleringsfonds voor de Pers in 2007 en de uitvoering van de persinnovatieregeling in 2010. Deze actieve rol zal de komende jaren nog meer nadruk krijgen en kwam onder meer tot uitdrukking in het op 6 juni 2011 georganiseerd congres Persinnovatie waar partijen die subsidie hebben gekregen, vooral op grond van de regeling persinnovatie, en anderen die met projecten op het gebied van innovatie bezig zijn, bij elkaar werden gebracht. Dit congres vormde tevens de kick-off voor het delen van kennis en het gezamenlijk benoemen van problemen en het zoeken naar oplossingen, waarbij het Fonds -waar nodig en gewenst- een stimulerende en ondersteunende rol kan spelen.

Immers, die stimulerende en ondersteunende rol blijft broodnodig in een samenleving die voortdurend in beweging is en blijft, waarbij de reikwijdte en het verloop van onderliggende trends zoals een groeiende individualisering, fragmentarisering van informatie, meer voorliefde voor beeld in verhouding tot tekst, convergentie van media-inhoud en -vormen, fase moeilijk te voorspellen zijn. Maar een samenleving die op democratische leest geschoeid is, heeft hoe dan ook een kwalitatief goed functionerende informatievoorziening nodig. Vanuit het publieke belang van een vrije en pluriforme maatschappelijke informatievoorziening is het naar de mening van het Fonds dan de taak van de overheid, voorwaarden te scheppen om het publieke functie van die voorziening veilig te stellen.

Burgers in die samenleving dient de mogelijkheid geboden te worden zich op basis van informatie een mening te vormen over politieke en andere aangelegenheden. Daarmee kunnen ze hun politieke keuzes weloverwogen maken wanneer ze bijvoorbeeld gebruik maken van hun actieve en passieve kiesrecht. Van 'geïnformeerde' burgers kan evenwel geen sprake zijn zonder daarbij dus nadrukkelijk nieuwsgaring, nieuwsduiding en opinievorming via de journalistieke persmedia in de beschouwingen te betrekken. Een samenleving die haar burgers serieus in staat wil stellen als burgers te functioneren ontkomt er niet aan ook serieus te investeren in deze functies van de journalistiek. Waar die functies voor de burgers niet goed vervuld kunnen worden of waar burgers op dit punt zelf afhaken, is het zaak zorgvuldig na te gaan waar dat aan ligt en daarbij te investeren in (experimenten met of onderzoek naar) nieuwe - of nieuwe combinaties van bestaande - producten, diensten, markten, organisatieprocessen en dergelijke. Daarbij zal centraal moeten staan de vraag hoe die burgers weer als benutters van die journalistieke functies bereikt kunnen worden of behouden kunnen blijven.

Het Bestuur van het Stimuleringsfonds voor de Pers

2. Doelstelling en organisatie

Het Stimuleringsfonds heeft tot doel het handhaven en bevorderen van de pluriformiteit van de pers, voor zover die van belang is voor de informatie en opinievorming.

Het fonds werd aanvankelijk als stichting Bedrijfsfonds voor de Pers opgericht op 16 september 1974 en functioneerde op basis van statuten tot eind 1987. Vanaf 1 januari 1988 functioneert het fonds op basis van de Mediawet als een zelfstandig bestuursorgaan. Alle rechten en verplichtingen van de stichting gingen daarbij op het fonds over. Het fonds heeft rechtspersoonlijkheid bij wet en neemt vanaf 1988 zelfstandig beslissingen over financiële steunverlening.

Per 1 juli 2007 is de naam van het fonds veranderd in Stimuleringsfonds voor de Pers om daarmee tot uitdrukking te brengen dat het fonds naast de van oudsher bestaande taak om tijdelijk financiële steun te bieden aan noodlijdende persorganen, ook een stimulerende rol moeten kunnen vervullen bij de modernisering en vernieuwing van het perslandschap.

Op 1 januari 2009 is de Mediawet 2008 in werking getreden. De bepalingen van de Mediawet 2008 zijn via het Mediabesluit 2008 nader uitgewerkt in de Mediaregeling 2008. De werkingssfeer van het Stimuleringsfonds is daarbij niet aangepast; wel zijn een aantal procedurele zaken veranderd c.q. vereenvoudigd. In de Mediawet 2008 is tevens de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen van toepassing verklaard op het Stimuleringsfonds voor de Pers, met uitzondering van artikel 22.

Het Stimuleringsfonds is volgen de Mediawet 2008 belast met:

- a. het verstrekken van **subsidies**;
- b. het verrichten of doen verrichten van **onderzoek** met betrekking tot het functioneren van de pers; en
- c. de uitvoering van **overige taken** die hem zijn opgedragen bij of krachtens deze wet en andere wetten.

In de Mediawet 2008 en de Mediaregeling 2008 is vastgelegd ten behoeve waarvan subsidie verleend kan worden:

1. ten behoeve van afzonderlijke persorganen;
2. aan gezamenlijke projecten van persorganen;
3. aan organisatieonderzoek, gericht op structurele verbetering van de exploitatie van een persorgaan;
4. aan onderzoek voor de persbedrijfstak als geheel.

Daarnaast heeft het fonds een aantal tijdelijke subsidieregelingen uitgevoerd:

- de Tijdelijke subsidieregeling voor minderhedenbladen en internet-informatieproducten (2002-2010);
- de Tijdelijke subsidiesubsidieregeling Persinnovatie (2010);
- De stimuleringsregeling Jonge journalisten (2010-2011).

Naast bovengenoemde taken (subsidie en onderzoek) brengt het fonds gevraagd en ongevraagd adviezen uit.

Organisatie

Het Stimuleringsfonds voor de Pers wordt geleid door een bestuur, bijgestaan door een bureau. Met de inwerkingtreding van de Mediawet 2008 worden de bestuursleden benoemd bij een besluit van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, daarvoor gebeurde dat bij Koninklijk Besluit. Op grond van de Mediawet 2008 bestaat het bestuur uit een voorzitter en zes andere leden. De bestuursleden worden voor een periode van vijf jaar benoemd en herbenoeming is voor één aansluitende periode van vijf jaar mogelijk. Het bestuur vergadert in beginsel één keer in de maand. In de periode 2006-2010 heeft het bestuur 57 keer vergaderd en in die vergaderingen 830 stukken behandeld.

Het bestuur bestond in de periode 2006 - 2010 uit de volgende leden:

dr. G.W. (Wim) Noomen, voorzitter (gehele periode)

Benoemd als voorzitter bij KB van 15 april 2003 per 1 september 2003 en herbenoemd bij KB van 8 oktober 2008 ingaande 1 september 2008.

dhr. F.I.M. (Ferry) Houterman, vice-voorzitter (tot 1 maart 2007)

Benoemd als bestuurslid bij KB van 24 januari 1997 ingaande 1 maart 1997. Herbenoemd bij KB van 18 april 2002 ingaande 1 maart 2002. Per 1 maart 2007 na een zittingsperiode van tien jaar afgetreden.

drs. D. (Dowlatram) Ramlal, vice-voorzitter (gehele periode)

Benoemd als bestuurslid bij KB van 22 juli 2002 ingaande op 1 augustus 2002 en herbenoemd bij KB van 9 augustus 2007 ingaande 1 augustus 2007. Op 11 juli 2007 benoemd tot vice-voorzitter.

dhr. S.M. (Simon) Korteweg, thesaurier (tot 1 augustus 2006)

Benoemd als bestuurslid voor het eerst bij KB van 23 juli 1996 ingaande 1 augustus 1996. Per 1 augustus 2001 herbenoemd voor een tweede periode bij KB van 21 januari 2002. Thesaurier sinds november 2001. Per 1 augustus 2006 na een zittingsperiode van tien jaar afgetreden.

dhr. E. (Erik) van Erp, thesaurier (vanaf 1 april 2007)

Benoemd als bestuurslid bij KB van 12 maart 2007 ingaande 1 april 2007. Met ingang van 11 juli 2007 benoemd tot thesaurier.

mevr. prof. mr. dr. E.M. (Liesbeth) Kneppers-Heijnert (tot 1 juli 2008)

Benoemd als bestuurslid voor het eerst bij KB van 1 juli 1998 ingaande 1 juli 1998 en herbenoemd bij KB van 1 augustus 2003 ingaande 1 juli 2003.

mevr. drs. J. (Johanneke) Liemburg (tot 1 juli 2008)

Benoemd als bestuurslid voor het eerst bij KB van 1 juli 1998 ingaande 1 juli 1998 en herbenoemd bij KB van 1 augustus 2003 ingaande 1 juli 2003.

mevr. prof. dr. L.S.J. (Leen) d'Haenens (vanaf 1 april 2006)

Benoemd als bestuurslid per KB van 23 maart 2006 ingaande 1 april 2006.

dr. V.P. (Vincent) Kouwenhoven (vanaf 1 augustus 2008)

Benoemd als bestuurslid per KB van 26 juli 2008, ingaande 1 augustus 2008.

mevr. dr. M. (Mir) Wermuth (vanaf 1 juni 2009)

Benoemd als bestuurslid per besluit van 11 juni 2009, ingaande 1 juni 2009.

De medewerkers van het bureau worden benoemd door het bestuur en zijn op grond van de Mediawet in dienst van het Stimuleringsfonds.

Het bureau van het Stimuleringsfonds voor de Pers was in de periode 2006 - 2010 als volgt samengesteld:

Vaste medewerkers:

dr. L.H.A. (Lou) Lichtenberg, directeur (gehele periode)

drs. A.R. (Rick) van Dijk, adjunct directeur (gehele periode)

mevr. Y. (Yvette) Janmaat, adm. medewerkster (vanaf 1 september 2007, parttime)¹

mevr. C.M.M. (Christine) Wissink, adm. medewerkster (tot 1 januari 2009, parttime)

Tijdelijke medewerkers:

dhr. H.R.F.M. van Gent, stagiair/tijdelijk medewerker (1 maart 2007 tot 1 augustus 2007)

mevr. C.M.J. Bollen, medewerker communicatie (1 januari 2008 tot 1 december 2008, parttime)

mevr. B. (Bhartie) Dihal, adm. medewerkster (van 1 oktober 2009 tot 1 april 2011, parttime)

drs. J. (Jop) van Steen, onderzoeker (van 1 april 2009 tot 1 oktober 2009)

drs. S. (Sebastiaan) Bareman, projectmedewerker (van 1 januari 2009 tot 1 januari 2011)

drs. S.D. (Stefan) Meulesteen, senior projectmedewerker (gedetacheerd door het ministerie van OCW van 1 september 2009 tot 15 oktober 2010)

¹ In 2006 en 2007 gedurende verschillende perioden als uitzendkracht werkzaam.

3. Subsidieverlening

Het Stimuleringsfonds is krachtens de Mediawet bevoegd om subsidie te verlenen in de vorm van kredieten, kredietfaciliteiten of uitkeringen aan door het Fonds goedgekeurde projecten van persorganen en onderzoeksprojecten.

De wettelijke grondslag voor subsidievertrekking is gelegen in de Mediawet (2008), nader uitgewerkt in het Mediabesluit en (vanaf 2009) in de Mediaregeling 2008. Verder heeft het Fonds op grond van diverse tijdelijke regelingen subsidie verleend, te weten: voor bladen voor culturele minderheden, voor internet-informatieproducten, voor jonge journalisten en voor persinnovatie.

Aanvragers die op grond van de Mediawet voor subsidieverlening aan een persorgaan in aanmerking willen komen moeten voldoen aan de criteria van de werkingssfeer.

Werkingsfeer

De criteria zijn te vinden in de artikelen 8.3 en 8.10 van de Mediawet 2008.

Een blad moet in de eerste plaats passen binnen het doel waarvoor het Stimuleringsfonds is opgericht. Dit doel is als volgt geformuleerd:

‘Het Stimuleringsfonds heeft tot doel het handhaven en bevorderen van de pluriformiteit van de pers, voor zover die van belang is voor de informatie en opinievorming’. (art. 8.3 Mediawet 2008)

In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Mediawet werd dit als volgt toegelicht:

‘Het doel van het Fonds is in het bijzonder gerelateerd aan het belang van de informatievoorziening en opinievorming voor zover dat van betekenis is voor het democratisch functioneren van de Nederlandse samenleving’.

Daarnaast wordt een aantal afzonderlijke criteria aan persorganen gesteld:

- a. zij worden in Nederland uitgegeven en zijn bestemd voor het publiek in Nederland;
- b. zij bevatten in belangrijke mate nieuws, analyse, commentaar en achtergrondinformatie over een gevarieerd deel van de maatschappelijke actualiteit, mede in het belang van politieke meningsvorming;
- c. zij worden geredigeerd door een zelfstandige redactie op basis van een statuut waarin de redactionele identiteit is neergelegd;
- d. zij verschijnen regelmatig en ten minste maandelijks
- e. zij zijn voor iedereen verkrijgbaar;
- f. zij worden verkrijgbaar gesteld tegen betaling;
- g. zij worden niet uitgegeven door of vanwege de overheid; en

- h. *zij worden niet uitgegeven of verspreid in samenhang met het lidmaatschap, donateurschap of deelnemerschap van een vereniging, kerkgenootschap of andere organisatie*'.

In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Mediawet werd bij deze criteria opgemerkt dat:

- onderdeel a primair betrekking heeft op uitgaven in de Nederlandse taal, maar dat het eventueel ook betrekking kan hebben op bladen in de taal van een minderheid;
- in onderdeel b bij *'in belangrijke mate'* wordt gedacht aan 75% van de redactionele ruimte;
- in onderdeel b met *'gevarieerd deel'* wordt bedoeld: betrekking hebbend op uiteenlopende sectoren van de samenleving.

Voor aanvragen die op grond van een tijdelijke subsidieregeling worden ingediend, gelden de criteria van de werkingssfeer niet, behalve dat elke subsidieaanvraag moet passen binnen de doelstelling van het Fonds. Verder is het zo dat in tijdelijke subsidieregelingen een nauwe aansluiting wordt gezocht bij de criteria van de werkingssfeer.

Procedureel

Sinds 2010 kunnen subsidieaanvragen uitsluitend via de website² van het Fonds ingediend worden en zijn de toewijzingen gebonden aan subsidieplafonds. Het Stimuleringsfonds bevestigt de ontvangst van de aanvraag. Het bureau van het Stimuleringsfonds geeft indien gevraagd voorafgaand aan het indienen van de aanvraag een nadere toelichting op de voorwaarden en de procedure. Daarnaast zal het bureau de volledigheid van een aanvraag toetsen, voordat deze aan het bestuur worden voorgelegd. Aanvragen worden op volgorde van ontvangst door het bestuur behandeld, tenzij het Stimuleringsfonds een andere wijze van behandeling heeft vastgesteld.

Het Stimuleringsfonds kan indien wenselijk een aanvraag aan een externe adviesinstantie voorleggen. Daarbij wordt gezorgd dat vertrouwelijke bedrijfsgegevens als zodanig behandeld worden.

Het Stimuleringsfonds beslist schriftelijk over een aanvraag, en wel binnen dertien weken na het indienen van de aanvraag. Het bestuur neemt beslissingen bij meerderheid van stemmen. De beschikking wordt de aanvrager schriftelijk meegedeeld. Een mededeling over de beschikking wordt gepubliceerd in de (digitale) Staatscourant en op de website van het Stimuleringsfonds (www.stimuleringsfondspers.nl). In sommige gevallen zal het bestuur, alvorens de aanvraag in behandeling te nemen, eerst nog om aanvullende informatie verzoeken. Deze informatie kan er bijvoorbeeld toe dienen om te bepalen of het desbetreffende blad binnen de werkingssfeer van het Stimuleringsfonds valt.

Indien de beschikking positief is, wordt de aanvrager in de gelegenheid gesteld kennis te nemen van de voorwaarden die aan de beschikking worden verbonden, voordat deze wordt verstuurd.

² De website is daartoe in 2010 vernieuwd en gekoppeld aan de projectadministratie waarin alle aanvragen worden ingelezen. Op de website is ook een algemene leidraad voor het indienen van een aanvraag te vinden, alsmede de specifieke aanvraagvereisten per subsidievorm.

Het verlenen van subsidie betekent overigens niet dat daarmee een betalingsverplichting ontstaat. Die ontstaat pas bij de vaststelling van de subsidie na afloop van het project, nadat is geconstateerd dat aan alle subsidievoorwaarden en -verplichtingen is voldaan.

Het Fonds heeft de bevoegdheid bij de subsidietoewijzing nadere voorwaarden op te leggen. Voor ieder project geldt als algemene voorwaarde dat het moet worden uitgevoerd zoals het is ingediend en dat eventuele wijzigingen ter goedkeuring aan het Fonds dienen te worden voorgelegd. Verder gelden bij projecten waarbij de rentabiliteit centraal staat, specifieke eisen voor het behalen van tussentijdse doelstellingen gebaseerd op bij de aanvraag ingediende ramingen. Dit wordt tussentijds en na afloop van het project getoetst aan de hand van inhoudelijke en financiële rapportages over de voortgang van het project. Verder geschiedt de uitbetaling van de subsidie vrijwel altijd in tranches, na goedkeuring van tussenrapportages en wanneer is voldaan aan alle overige voorwaarden van de subsidieverlening. De eindrapportage moet in vrijwel alle gevallen vergezeld gaan van een controleverklaring, waarvoor een protocol is opgesteld. Na goedkeuring van de eindrapportage wordt de subsidie definitief vastgesteld.

Het is mogelijk om projecten tussentijds te wijzigen en dat is aan goedkeuring van het bestuur gebonden. Het niet goedkeuren van tussentijdse rapportages of projectwijzigingen kan leiden tot stopzetting van de subsidie.

In de rest van dit hoofdstuk wordt per subsidieregeling een overzicht gegeven van het aantal behandelde en afgeronde aanvragen.

3.1 Persorganen

De artikelen 8.10 tot en met 8.14 van de Mediawet 2008 (tot en met 2008: artikelen 129 en 130 van de Mediawet) bieden diverse mogelijkheden om subsidie te verstrekken ten behoeve van de uitvoering van projecten om de exploitatiepositie van persorganen te verbeteren:

- als subsidie aan afzonderlijke persorganen
 - in de vorm van kredieten en kredietfaciliteiten ten behoeve van een project gericht op een rendabele exploitatie binnen een redelijke periode;
 - in de vorm van een uitkering ten behoeve van een eenmalige reorganisatie van een persorgaan indien het project niet op doeltreffende wijze kan worden uitgevoerd met behulp van een krediet of kredietfaciliteit;
 - in de vorm van kredieten of kredietfaciliteiten ten behoeve van het starten van de exploitatie van een persorgaan dat ten minste zes keer per week verschijnt;
- als subsidie in de vorm van een uitkering voor gezamenlijke projecten van persorganen, gericht op structurele verbetering van de exploitatiepositie van die persorganen binnen een redelijke termijn;
- als subsidie in de vorm van een uitkering ten behoeve van organisatieonderzoek gericht op de structurele verbetering van de exploitatie van een persorgaan.

Tabel 3.1 Projecten van persorganen (aantallen)

	2006	2007	2008	2009	2010	Totaal
Behandeld	7	7	4	10	6	34
Toegewezen	5	6	0	3	3	17
Afgerond	5	1	3	3	2	14

Bron: jaarverslagen, bestuursverslagen en projectadministratie

In de periode 2006-2010 zijn 34 aanvragen voor projecten van persorganen behandeld. Daarvan zijn er 17 toegewezen. In dezelfde periode zijn 14 projecten van persorganen afgerond en is de subsidie definitief vastgesteld.³ Geen enkel project is in deze periode tussentijds stopgezet.

Tabel 3.2 Verleende subsidie aan persorganen (EUR)

	2006	2007	2008	2009	2010	Totaal
Uitkeringen	-77.567	325.357	38.660	495.413	323.264	1.105.127
Kredieten	143.652	268.522	27.684	302.000	-	741.858
Totaal	66.085	593.879	66.344	797.413	323.264	1.846.985

Bron: jaarverslagen, bestuursverslagen en projectadministratie

³ Dat wil overigens niet in alle gevallen zeggen dat de bemoeienis van het Stimuleringsfonds met de aanvrager is beëindigd. Het kan namelijk zijn dat er nog subsidie moet worden terugbetaald, ofwel omdat de subsidie in de vorm van een krediet is verstrekt ofwel omdat de subsidie lager wordt vastgesteld dan in de periode daarvoor is uitbetaald.

In die periode zijn geen aanvragen voor de start van een persorgaan toegewezen⁴ en ook geen aanvragen voor een gezamenlijk project. Er zijn 6 aanvragen voor een organisatieonderzoek toegewezen (drie in 2006 en eveneens drie in 2010).

De resultaten van de projecten worden niet bekendgemaakt, omdat deze veelal een vertrouwelijk en concurrentiegevoelig karakter hebben.⁵ Vanwege dit vertrouwelijk karakter werd tot en met 2009 aan aanvragers altijd de mogelijkheid geboden een aanvraag in te trekken, op het moment dat het bestuur het voornemen kenbaar maakte de aanvraag te zullen afwijzen. Hiermee werd publicatie van het besluit voorkomen. Met de aanpassing van de Mediawet per 1 januari 2009 werd de verplichting losgelaten om alle besluiten te publiceren. Sindsdien worden alleen toegewezen besluiten gepubliceerd en krijgt in het geval van een afwijzing alleen de aanvrager deze te zien.

⁴ In één geval heeft bestuur wel het voornemen gehad een krediet toe te wijzen, maar de aanvrager kon niet aan de subsidievoorwaarden voldoen.

⁵ Indien de aanvrager er geen bezwaar tegen heeft dat de resultaten openbaar worden gemaakt, ligt de zaak uiteraard anders. Verder kunnen de resultaten in geaggregeerde vorm worden gebruikt als basis voor advies en beleid.

3.2. Onderzoek ten behoeve van de persbedrijfstak

Ondersteuning van onderzoeksprojecten die de hele persbedrijfstak dienen, geschiedt krachtens artikel 8.15 van de Mediawet 2008 (en tot en met 2008 krachtens artikel 54 sub c en 58 van het Mediabesluit). De belangrijkste voorwaarde hierbij is dat de probleemstelling van het onderzoek moet passen binnen de doelstellingen van het Fonds en dat de resultaten van het onderzoek de persbedrijfstak ten goede komen. Dat betekent onder meer dat de onderzoeksresultaten in beginsel ten goede dienen te komen aan persorganen die binnen de grenzen van de werkingssfeer vallen.

Tabel 3.3 Onderzoek persbedrijfstak (aantallen)

	2006	2007	2008	2009	2010	Totaal
Behandeld	10	20	19	34	21	104
Toegewezen	2	13	7	14	16	52
Afgerond	5	4	4	8	10	23

Bron: jaarverslagen, bestuursverslagen en projectadministratie

In de periode 2006-2010 zijn 104 aanvragen voor onderzoek in het belang van de persbedrijfstak behandeld, waarvan de helft is toegewezen. In dezelfde periode zijn 23 projecten afgerond. Geen enkel project is voortijdig stopgezet.

Tabel 3.4 Onderzoek persbedrijfstak (EUR)

	2006	2007	2008	2009	2010	Totaal
Uitkering	147.192	1.280.134	294.400	1.855.248	579.685	4.156.659
Krediet	70.732	319.450	-	624.364	94.092	1.037.906
Totaal	217.924	1.599.584	294.400	2.479.612	673.777	5.265.297

Bron: jaarverslagen, bestuursverslagen en projectadministratie

Aan de subsidietoewijzing is, anders dan bij projecten van persorganen, de verplichting gekoppeld dat de onderzoeksresultaten bekend worden gemaakt. Deze bekendmaking gebeurt op verschillende, elkaar soms overlappende, manieren:

- als bijlage bij de projectinformatie op de website van het Fonds;
- als printpublicatie indien de onderzoeksresultaten door het bestuur van het Fonds daartoe geschikt worden geacht (en waarbij de PDF-versie downloadbaar is via de website);
- op openbare bijeenkomsten, al dan niet georganiseerd door het Fonds.

3.3. Internet-informatieproducten

In een in 2001 uitgebracht advies⁶ signaleerde het Fonds dat via het internet in toenemende mate allerlei informatieproducten aangeboden werden, die onderling sterk varieerden wat betreft hun journalistieke kwaliteit, betrouwbaarheid en onafhankelijkheid. Daarbij werd tevens geconstateerd dat veel mogelijkheden die het internet bood nog onbenut worden gelaten en dat sommige persorganen moeite hadden om de overgang naar het internet te maken. Een stimuleringsregeling zou in deze een oplossing kunnen bieden, zo werd daarbij opgemerkt. Op basis van dit advies kwam als onderdeel van de 'Tijdelijke subsidieregeling minderhedenbladen en journalistieke internet-informatieproducten' een experimentele regeling tot stand voor journalistieke internet-informatieproducten, die door persbedrijven maar ook door andere (niet-pers)bedrijven vervaardigd worden, en die vooral nieuws, achtergrondinformatie, analyse en commentaar beogen te brengen, gericht op de maatschappelijke actualiteit in haar algemeenheid, mede in het belang van politieke meningsvorming. Deze regeling is in juli 2002 van start gegaan, in 2008 geëvalueerd, in 2010 aangepast en met ingang van 2011 stopgezet.

Subsidieverlening aan projecten gericht op de totstandkoming en verspreiding van journalistieke en vernieuwende informatieproducten via het internet geschiedde op grond van artikel 4 van de genoemde regeling. Voor deze subsidieverlening was in de periode tot en met 2009 jaarlijks maximaal een bedrag van €2.260.000 beschikbaar. Per goedgekeurd project kon eenmaal en ten hoogste veertig procent van de projectkosten, met een maximum van €180.000, worden verstrekt. Dit kon geschieden in de vorm van een uitkering of krediet. Bij de aanpassing van de regeling is onder meer het subsidieplafond verlaagd naar € 450.000,-, zijn de eisen waaraan het activiteitenplan moest voldoen aangescherpt en is het uitgangspunt ingesteld dat de subsidie in de vorm van een krediet zou worden verstrekt.

In de periode 2006 tot en met 2010 zijn 82 aanvragen behandeld, waarvan er 35 zijn toegewezen. In dezelfde periode zijn 15 aanvragen afgerond en 4 projecten voortijdig stopgezet.

Tabel 3.5 Internet-informatieproducten (aantallen)

	2006	2007	2008	2009	2010	Totaal
Behandeld	19	17	16	23	7	82
Toegewezen	7	8	1	13	6	35
Afgerond	3	2	3	2	5	15
Stopgezet		1	1		2	4

Bron: jaarverslagen, bestuursverslagen en projectadministratie

⁶ Bedrijfsfonds voor de Pers (2001). Kaderregeling voor het stimuleren van journalistieke informatieproducten via het internet. Den Haag: Bedrijfsfonds voor de Pers.

Tabel 3.6 Internet-informatieproducten (EUR)

	2006	2007	2008	2009	2010	Totaal
Uitkering	565.093	402.278	101.037	995.657	-26.241	2.037.824
Krediet	177.156	466.800	-	632.820	362.383	1.639.159
Totaal	742.249	869.078	101.037	1.628.477	336.142	3.676.983

Bron: jaarverslagen, bestuursverslagen en projectadministratie

Evaluatie

Bij aanvang van de tijdelijke regeling werd afgesproken dat de internetregeling na drie jaar geëvalueerd zou worden. Op grond van de eerste evaluaties van de tijdelijke regeling in 2004 deelde toenmalig minister Plasterk van OCW in zijn brief over het persbeleid aan de Tweede Kamer d.d. 18 januari 2005 mee dat de beide regelingen vooralsnog zouden worden voortgezet. In het kader van de voorbereiding van een nieuwe persbrief verzocht het departement het Fonds om een nieuwe (tussentijdse) evaluatie van de regeling. TNO Informatie- en Communicatie-technologie kreeg opdracht om deze evaluatie te verrichten. TNO constateerde dat de dagbladsector en uitgevers van journalistieke media de fase van experimenteren nog niet voorbij waren. Zo was er nog veel onduidelijkheid de mogelijkheden van web 2.0 toepassingen binnen de journalistiek en de mogelijkheden en beperkingen van cross-mediale nieuwsproductie en -distributie. Omdat nog niet veel projecten waren afgerond, trok TNO op basis van de resultaten die tot dan toe waren behaald en de inzichten van geïnterviewde experts, een aantal voorlopige conclusies en werden de volgende aanbevelingen gedaan:⁷

Aanbeveling 1

De regeling voorlopig voortzetten, in ieder geval tot een aanzienlijk aantal projecten is afgerond (25-50) op basis waarvan meer inzicht kan ontstaan over het type innovaties dat succesvol is in termen van bereik, businessmodel en kwaliteit.

Aanbeveling 2

Omdat rendabele businessmodellen nog niet zijn gerealiseerd, verdient het aanbeveling dit aspect in het vervolgtraject extra aandacht te geven, door a) extra kritisch te kijken naar dit onderdeel bij nieuwe projectvoorstellen en b) meer te doen aan kennisuitwisseling op dit terrein.

Aanbeveling 3

Om te zorgen dat de stimuleringsregeling effect heeft op de perssector en onder journalisten moet het Stimuleringsfonds voor de Pers ervoor zorgen dat de ideeën en inzichten die in de gehonoreerde projecten worden opgedaan breed worden verspreid. Voorkomen moet worden dat de resultaten blijven hangen bij de initiatiefnemers van een project. Dit betekent dat gezorgd moet worden voor meer systematische verspreiding van de kennis en ervaringen die worden opgedaan in de verschillende projecten, zowel met betrekking tot de inhoud en de techniek als met betrekking tot

⁷ TNO Informatie- en Communicatietechnologie, *Evaluatie Stimuleringsregeling bladen voor etnische en culturele minderheden en journalistieke internet informatieproducten*, Delft 2008.

marketing en businessmodellen. Deze uitwisseling van kennis en expertise moet plaatsvinden tussen de projecten onderling, maar ook richting de grote uitgevers. Alleen op deze manier kan de regeling meer impact genereren, ook in de wereld van de traditionele uitgevers.

Aanbeveling 4

Disseminatie van kennis en ervaring en/of samenwerking met grotere uitgevers moeten onderdeel worden van de projectaanvraag.

Aanbeveling 5

De criteria die betrekking hebben op het beoordelen van de vraag of de site relevant is voor nieuws, nieuwsbespiegeling, mede in het belang van de politieke meningsvorming zouden aangepast moeten worden aan de kenmerken van informatie en informatievoorziening op internet. De voorwaarde dat het project betrekking moet hebben op 'een gevarieerd deel van de maatschappelijke actualiteit' kan bijvoorbeeld worden vervangen door een criterium dat stelt dat inhoud betrekking moet hebben op de maatschappelijke actualiteit en nieuws- en nieuwsbespiegeling op dit terrein en moet bijdragen aan politieke meningsvorming, zonder meer specialistische of thematische journalistieke informatie daarbij uit te sluiten. Ook de beperking op het gebruik van audiovisueel materiaal zou versoepeld kunnen worden.

Aanbeveling 6

In de regeling opnemen onder welke voorwaarden aanvragers een uitkering krijgen en onder welke voorwaarden een krediet.

Deze aanbevelingen hebben ertoe geleid dat deze regeling met ingang van 2010 is aangepast.

Vanwege de grote overlap tussen deze regeling en de persinnovatieregeling die in 2010 en 2011 werd (en wordt) uitgevoerd, heeft het Fonds de minister geadviseerd de tijdelijke subsidieregeling internet-informatieproducten in 2011 te beëindigen en de internet-informatieproducten, daar waar het om het innovatieve karakter gaat, een plaats te geven in de innovatieregeling voor 2011. De minister van OCW heeft met dit advies ingestemd.

3. 4. Minderhedenbladen

De subsidieregeling minderhedenbladen is -als onderdeel van een tijdelijke subsidieregeling die ook gericht is op journalistieke internet-informatieproducten- in 2002 het leven geroepen omdat het Stimuleringsfonds van mening is dat er een knelpunt bestaat bij de informatievoorziening van en voor minderheden. De bestaande kranten en tijdschriften worden door hen over het algemeen weinig gelezen, omdat zij in deze bladen (te) weinig vinden wat aansluit bij hun eigen leefwereld.

De regeling verschilt op twee belangrijke onderdelen van de subsidieverlening aan persorganen op grond van de Mediawet:

- Ook *startende* bladen komen op grond van de regeling voor subsidieverlening in aanmerking (op grond van de Mediawet kunnen alleen startende bladen die tenminste 6 keer per week gaan verschijnen ondersteund worden);
- Ook bladen die een *lagere dan een maandelijkse* verschijningsfrequentie kennen, maar wel tenminste één keer per kwartaal verschijnen, komen voor subsidieverlening in aanmerking (op grond van de Mediawet in een tenminste maandelijkse verschijning vereist).

Deze regeling is in 2008 geëvalueerd, in 2010 aangepast en met ingang van 2011 stopgezet.

Voor het verlenen van subsidie in de vorm van een uitkering of krediet was tot en met 2009 jaarlijks maximaal €700.000 beschikbaar. Per project kon ten hoogste een bijdrage van €115.000 per jaar worden verstrekt. Met de aanpassing van de regeling zijn de toewijzingscriteria aangescherpt, is het uitgangspunt van de subsidie in de vorm van een krediet gehanteerd en is het subsidieplafond verlaagd naar € 300.000,-.

Tabel 3.7 Bladen voor minderheden (aantallen)

	2006	2007	2008	2009	2010	Totaal
Behandeld	11	5	10	6	3	35
Toegewezen	5	1	1	0	0	7
Afgerond	2		2	1	2	7
Stopgezet		1	1		1	3

Bron: jaarrekeningen, bestuursverslagen en projectadministratie

Tabel 3.8 Bladen voor minderheden (EUR)

	2006	2007	2008	2009	2010	Totaal
Uitkering	488.955	178.300	27.642	-47.463	-80.613	566.821
Krediet	199.800	178.000	345.000	-		722.800
Totaal	688.755	356.300	372.642	-47.463	-80.613	1.289.621

Bron: jaarrekeningen, bestuursverslagen en projectadministratie

In de periode 2006-2010 zijn 7 van de 35 behandelde aanvragen toegewezen. In dezelfde periode zijn 7 projecten afgerond en zijn 3 projecten tussentijds stopgezet.

Evaluatie

In 2008 is door TNO op verzoek van het Stimuleringsfonds een evaluatie naar deze regeling uitgevoerd. De aanbevelingen waren als volgt.

Aanbeveling 1

Regeling voorlopig continueren, maar inclusief stimulansen voor crossmediale productie, samenwerking en deskundigheidsbevordering.

Aanbeveling 2

De beoordeling van een aanvraag voor steun van een blad moet mede zijn gebaseerd op een analyse van de vraag of de betreffende informatie niet beter via internet kan worden verspreid.

Aanbeveling 3

Koppeling met een website of internet community om bereik en advertentiemogelijkheden uit te breiden kan onderdeel zijn van het in de regeling vereiste businessplan voor bladen.

Aanbeveling 4

Een deel van de middelen die nu zijn bestemd voor steun aan bladen moet worden benut voor deskundigheidsbevordering specifiek gericht op bladen voor etnische en culturele minderheden. Het Stimuleringsfonds voor de Pers ontwerpt hiervoor jaarlijks een programma.

Aanbeveling 5

Onderzoek naar de mogelijkheden om samenwerking te versterken op het gebied van a) uitwisseling van redactionele inhoud b) advertentieacquisitie en gezamenlijke deals met c) drukkerijen en d) distributeurs en e) delen van kantoorruimte en faciliteiten. Ook nader onderzoek naar f) de mogelijkheden voor het opzetten van een gezamenlijke virtueel schap voor distributie van bladen gericht op etnische en culturele minderheden verdient aanbeveling.

TNO adviseerde de regeling in aangepaste vorm voort te zetten om de effectiviteit daarvan te vergroten. Op basis van de verstrekte aanbevelingen heeft het bestuur de minister van OCW geadviseerd de regeling te verlengen. Belangrijkste argumenten daarvoor waren de relatief korte looptijd van de regeling en het feit dat een aantal projecten nog niet was afgerond en zodoende niet beoordeeld konden worden of de projecten ook daadwerkelijk succesvol waren.

De minister van OCW nam het advies over en eind 2009 werd de regeling aangepast op grond van aanbevelingen 1, 2, en 3 en verlengd voor een periode van twee jaar⁸.

⁸ Aan aanbeveling 4 is nog geen inhoud gegeven. Wat aanbeveling 5 betreft is in 2009 aan Mira Media opdracht gegeven een haalbaarheidsonderzoek in te stellen naar een platform voor minderhedenmedia. De rapportage is te vinden op de website van het Stimuleringsfonds. (<http://www.stimuleringsfondspers.nl/Internet/Informatie/Publicaties/Id/830/Besluit/Publicatie/Jaar/2010/Lightbox/page.aspx/980>)

Daar de evaluatie van TNO betrekking had op de periode tot en met 2007, werd in 2010 besloten tot een evaluatie van de projecten die in de jaren daarna zijn uitgevoerd. De evaluatie werd mede uitgevoerd naar aanleiding van wisselende resultaten die het afgelopen jaar geboekt zijn met de gesubsidieerde projecten in het kader van de subsidieregeling voor minderhedenbladen en gezien de beperkte animo voor nieuwe aanvragen in 2010.

Geconstateerd werd dat van de 17 bladen die subsidie hebben ontvangen op basis van de tijdelijke subsidieregeling er vier eind 2010 nog bestonden. Verder nam in de loop van de tijd het aantal (gehonoreerde) aanvragen af: in 2007 is één aanvraag gehonoreerd, in 2008 eveneens één en in 2009 en in 2010 geen een⁹.

Nadere bestudering van de desbetreffende dossiers leert dat als voornaamste reden voor het stopzetten van de uitgaven vrijwel altijd het ontbreken van een commercieel perspectief wordt gegeven. De economische terugval vanaf het najaar van 2008 lijkt het proces waarin de uitgaven werden stopgezet te versnellen.

Terugblikkend op de geboekte resultaten van de subsidiënten die gebruik hebben gemaakt van de tijdelijke regeling was het daarmee de vraag of de regeling nog voldeed aan haar doelstelling. Dit mede omdat -zoals ook blijkt uit het onderzoek van TNO- een reëel verdienmodel van de bewuste uitgaven veelal ontbreekt zodat deze uitgevers uiteindelijk veelal gedwongen worden de uitgave te beëindigen.

Aan de minister van OCW werd derhalve voorgesteld om de regeling te beëindigen en te onderzoeken of en op welke wijze middelen zijn in te zetten voor deskundigheidsbevordering (aanbeveling 4 van TNO). De minister heeft hier begin 2011 mee ingestemd.

⁹ Zowel in 2009 als in 2010 zijn 5 aanvragen in behandeling genomen. Deze aanvragen zijn afgewezen, voornamelijk vanwege het bieden van onvoldoende uitzicht op het behalen van een rendabele exploitatie op redelijke termijn.

3.5. Persinnovatie

Begin 2010 werd de Tijdelijke Subsidiesubsidieregeling Persinnovatie van kracht, waarbij het Stimuleringsfonds ten behoeve van innovatie van de persbedrijfstak in Nederland subsidie kan verstrekken voor onderzoek naar of ontwikkeling van exploitatie(modellen) en distributie van nieuws, onderzoek naar of ontwikkeling van de Nederlandse journalistiek en projecten op het terrein van vernieuwing en versteviging van de band tussen journalistiek en samenleving. Het beschikbaar gestelde bedrag zou daarbij in twee rondes van elk maximaal 4 miljoen euro beschikbaar worden gesteld.

Aanvragen

Er werden voor deze regeling in 2010 in totaal 153 aanvragen ingediend. Elf aanvragen werden niet in behandeling genomen omdat ze te laat waren ingediend en één aanvraag werd niet door het bestuur in behandeling genomen omdat de vereiste bescheiden ontbraken, zodat het aantal behandelde aanvragen op 139 uitkomt. Na een eerste schifting van de resterende aanvragen, legde het Fonds een deel daarvan, die aan de criteria van de regeling leken te voldoen, voor aan een aantal experts op het gebied van innovatie. Daarbij vroeg het Fonds met name om een oordeel over het al dan niet innovatieve karakter van de projecten. De meningen van de experts zijn vervolgens meegewogen in de besluitvorming over de aanvragen. Tijdens die besluitvorming is vooral gekeken naar de wijze waarop voldaan werd aan de twee belangrijke criteria van de regeling: te weten a) gerichtheid op journalistieke producten, diensten of werkwijzen verband houdend met nieuwsgaring, nieuwsduiding en opinievorming over de maatschappelijke actualiteit, mede in het belang van politieke meningsvorming; en b) innovatief karakter, dat wil zeggen dat de te subsidiëren activiteiten vernieuwingen tot stand brengen in journalistieke functies zodat de persverscheidenheid wordt vergroot en daarmee een vernieuwende bijdrage wordt geleverd aan de journalistieke informatievoorziening. Verder is meegewogen in hoeverre het innovatieve karakter van de aanvragen tenminste betrekking had op één van de volgende gebieden:

- bereiken of behouden van burgers als gebruikers van persfuncties;
- betrekking hebben op nieuwe (combinaties van) journalistieke producten, diensten, markten, organisatieprocessen;
- betrekking hebben op nieuwe journalistieke modellen, werkwijzen en presentaties;
- betrekking hebben op nieuwe vormen van betalings-, distributie- en verdienmodellen;
- betrekking hebben op lokale of regionale journalistieke activiteiten, waarvoor tenminste 50% van de middelen voor deze regeling gereserveerd moest worden.

In 2010 een totaalbedrag van EUR 6.184.035 aan 36 innovatieve projecten toegewezen, waarvan EUR 3.887.707 voor lokale en regionale journalistieke activiteiten (63%).

Evaluatie

In de subsidieregeling Persinnovatie is bepaald dat het fonds de subsidieregeling evalueert (art. 14) na afloop van elke subsidieronde. Dat is voor beide rondes gebeurd. Het bestuur heeft vastgesteld dat de subsidieregeling aan haar doelstelling heeft voldaan en stelde voor bij voorzetting van de subsidieregeling persinnovatie deze als volgt aan te passen:

1. *Thematische benadering*

Het aan te bevelen om vooraf door het bestuur bepaalde onderwerpen of thema's centraal te stellen waaruit de aanvragers kunnen kiezen. Op deze manier is een vergelijking tussen meerdere projecten (met hetzelfde onderwerp) mogelijk en heeft het project dat kwalitatief het sterkst is de meeste kans op subsidie, met daaraan verbonden de beste resultaten die van nut zijn voor de persbedrijfstaking. Ook de ingeschakelde experts zijn tot dezelfde conclusie gekomen.

2. *Hoogte van de bedragen*

Het is aan te bevelen een maximum te stellen aan de bijdrage per project van EUR 200.000, waarbij echter op voorhand niet wordt uitgesloten dat ook duurdere projecten voor ondersteuning in aanmerking kunnen komen vanwege het grote belang voor de perssector.

3. *Projectduur*

Gelet op de snelheid waarmee nieuwe ontwikkelingen zich voordoen, is het aan te bevelen een maximum aan de duur van het project, bijvoorbeeld 2 jaar.

Deze aanbevelingen zijn doorgevoerd in de subsidieregeling persinnovatie 2011 waarmee de minister van OCW heeft ingestemd.

3.6 Jonge Journalisten

Minister Plasterk van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap kondigde in 2009 aan maximaal EUR 4 miljoen aan het Stimuleringsfonds voor de Pers voor een regeling jonge journalisten beschikbaar te stellen, met een looptijd van twee jaar. De regeling beoogt per jaar ca. 60 plaatsen voor jonge journalisten bij redacties van dagbladen en opinieweekbladen te financieren.

Aan het Nederlands Uitgeversverbond (NUV, i.c. de Nederlandse Dagbladpers - NDP- en de Groep Publiekstijdschriften - GPT -), tevens optredend namens de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ), werd een bedrag van EUR 4.000.000 toegewezen voor op de uitvoering van de door deze organisaties ontworpen Stimuleringsregeling Jonge Journalisten. Binnen dit bedrag is EUR 60.000 euro toegewezen voor de begeleiding van de jonge journalisten. De feitelijke uitvoering van de regeling is ter hand genomen door een paritaire Toewijzingscommissie van NDP/NUV en NVJ. De taak van het Fonds beperkt zich in dit verband in hoofdzaak tot het beheren van het door de minister toegewezen budget en het betaalbaar stellen van bedragen aan de Toewijzingscommissie, na toetsing van de uitvoering aan doelstelling en voorwaarden van de regeling. Deze regeling is opengesteld voor alle dagbladen (betaald, gratis en specialistisch), alsmede voor opinieweekbladen. Aanvragen voor een tegemoetkoming op basis van deze regeling konden vóór 1 maart 2010 worden ingediend bij de Toewijzingscommissie Stimuleringsregeling Jonge Journalisten. Op basis hiervan zijn 54 plaatsen van jonge journalisten gefinancierd. Deze regeling loopt nog in 2011 en zal daarna worden geëvalueerd.

3.7 Bezwaar en beroep

Sedert het moment dat de Mediawet in 1988 in werking trad functioneert het Fonds als zelfstandig bestuursorgaan. Dit brengt met zich mee dat aanvragers de mogelijkheid hebben om tegen de beslissingen in geweer te komen. Dit geschiedt op grond van de Algemene Wet Bestuursrecht (AWB). Hierin is tevens de rechtsgang bepaald die aanvragers kunnen volgen indien zij een beschikking van het Stimuleringsfonds willen aanvechten.

Tabel 3.9 Bezwaar- en beroepschriften

	2006	2007	2008	2009	2010
Bezwaar					10 + 1
Beroep	1	(1)			

Bron: jaarverslagen 2006-2010

In 2006 en 2007 speelde de beroepszaak inzake Goal. In 2005 is tot tweemaal toe een subsidieaanvraag van de in de opstartfase verkerende krant Goal afgewezen. Dit heeft tot een beroepszaak geleid. In beide gevallen was de overweging dat de krant niet binnen de werkingssfeer viel, omdat 50 tot 75 procent van de redactionele inhoud aan sport en sportgerelateerde zaken gewijd zou zijn. Bovendien zou de krant slechts een klein gedeelte nieuws en nieuwsbespiegeling over een gevarieerd deel van de maatschappelijke actualiteit gaan bevatten. Later dat jaar werd ook het bezwaar op het besluit niet door het Fonds gehonoreerd omdat er geen nieuwe feiten of argumenten waren aangevoerd die aanleiding gaven tot heroverweging.

De afwijzingen en het besluit tot het niet honoreren van het bezwaarschrift hebben Goal doen besluiten om in februari 2006 een beroepschrift bij de rechtbank te Amsterdam in te dienen. De rechtbank Amsterdam heeft in haar uitspraak van 31 mei 2007 het beroep van Goal gegrond verklaard en vernietigde het bestreden besluit op formele gronden. De overwegingen was dat Goal ten tijde van de aanvraag nog geen rechtspersoonlijkheid bezat. Aangezien een subsidieaanvrager op grond van de Mediawet rechtspersoonlijkheid dient te hebben, kon volgens de rechtbank Goal niet als belanghebbende aangemerkt worden en was er derhalve geen sprake van een aanvraag. Daardoor had het Stimuleringsfonds Goal in het bestreden besluit ten onrechte ontvankelijk geacht in zijn bezwaar.

In 2008 en 2009 is geen bezwaar gemaakt. In 2010 is bezwaar gemaakt tegen tien besluiten op aanvragen: negen maal tegen besluiten in het kader van de Tijdelijke subsidieregeling voor Persinnovatie en één maal tegen een besluit in het kader van de Tijdelijke subsidieregeling voor minderhedenbladen. Wat de persinnovatieregeling betreft is in alle gevallen, na een hoorzitting, besloten het besluit tot afwijzing te handhaven. In één geval heeft dat tot een beroep bij de rechtbank geleid waarbij tevens door de aanvrager om een voorlopige voorziening is verzocht wegens reeds gemaakte kosten. De voorzieningenrechter heeft vervolgens zowel het verzoek als het beroep behandeld. De rechter heeft daarbij bepaald dat het Stimuleringsfonds de nadere gegevens die de aanvrager in de bezwaarfase had overgelegd, buiten beschouwing heeft mogen laten. Vervolgens heeft de rechter besloten dat niet is gebleken dat het Stimuleringsfonds - gelet op de grote mate van

discretionaire ruimte van het fonds - niet in redelijkheid heeft kunnen besluiten geen subsidie te verstrekken. Tegen deze uitspraak is vervolgens geen hoger beroep aangetekend bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Verder is tegen een besluit tot stopzetting van een subsidie met succes bezwaar gemaakt. Het bestuur besloot na een hoorzitting de uitgever de gelegenheid te geven de uitgeverij te reorganiseren om daarmee uitzicht te behouden op een rendabele situatie.

Ten aanzien van het bezwaarschrift in het kader van de subsidieregeling minderhedenbladen is in 2011 besloten deze niet in behandeling te nemen omdat het bezwaar te laat was ingediend. Hiertegen is geen beroep aangetekend.

4. Onderzoek

Naast het handhaven en bevorderen van de pluriformiteit van de pers, voor zover van belang voor de informatie en opinievorming, is het Fonds op basis van art. 8.3, tweede lid onder b, van de Mediawet 2008 belast met het verrichten of doen verrichten van onderzoek met betrekking tot het functioneren van de pers. Deze onderzoeken worden uitgevoerd in opdracht van het Stimuleringsfonds en vinden plaats naast de onderzoeken die subsidie ontvangen op grond van een aanvraag. Het Fonds verstrekt op basis van deze titel ook bijdragen in de vorm van sponsoring aan eenmalige of kortdurende projecten die verband houden met de doelstelling of de taakstelling van het Fonds of met het grondrecht van de uitingsvrijheid. Vanwege een toename van het aantal sponsorverzoeken, zijn in 2009 interne beleidsregels opgesteld en is vanaf 2011 een plafond ingesteld van € 25.000 per halfjaar en € 10.000 per verzoek, onder gelijktijdige bekendmaking via de website van de voorwaarden om voor sponsoring in aanmerking te kunnen komen.

Tabel 4.1 Onderzoeken (aantallen)

	2006	2007	2008	2009	2010	Totaal
Opdrachten	9	6	7	10	8	40
Sponsoring	1	1	1	6	15	24

Bron: projectadministratie

Tabel 4.2 Onderzoeken (EUR)

	2006	2007	2008	2009	2010	Totaal
Kosten	178.301	369.381	343.567	487.510	472.188	1.850.947

Bron: jaarrekeningen 2006-2010

In de periode 2006-2010 zijn 40 onderzoeksopdrachten aan externe partijen verstrekt en zijn 24 sponsorverzoeken gehonoreerd. Daarnaast vindt in een beperkt aantal gevallen onderzoek door eigen medewerkers van het Fonds plaats, dat in de meeste gevallen wordt uitgevoerd om een advies te kunnen opstellen, zoals bijvoorbeeld het rapport 'De Krant Doorgeklikt' uit 2007.

De onderzoeksopdrachten hebben onder meer betrekking op het laten doen van perspectiefstudies voor kansrijk geachte projecten, het in kaart brengen van knelpunten in de lokale en regionale informatievoorziening, het zoeken naar kansrijke verdienmodellen en het laten doen van onderzoek dat een bijdrage kan leveren aan de kwaliteit van de journalistiek. In dat kader heeft het Fonds bijvoorbeeld uit de eigen onderzoeksmiddelen de Nederlandse Nieuwsmonitor van 2005 tot en met 2009 mede mogelijk gemaakt. De nieuwsmonitor levert aan de hand van wetenschappelijke inhoudsanalyses van mediaberichtgeving, empirisch materiaal in de vorm van rapporten, dat gebruikt kan worden voor reflectie en discussie over de kwaliteit van de journalistiek in Nederland.

Veel onderzoeken leiden tot een publicatie in de vorm van een onderzoeksrapportage of advies. Het fonds heeft daartoe twee publicatiereeksen: de reeks Studies (met een S-aanduiding) bevat onderzoeksrapportages die door of namens het Fonds zijn opgesteld of gefinancierd maar die niet het standpunt van het bestuur weergeven; de reeks Rapporten (met een R-aanduiding) bevat in het algemeen door het Fonds uitgebrachte adviezen of geven althans het standpunt van het bestuur weer. Daarnaast wordt in de afzonderlijke jaarverslagen aandacht geschonken aan de in dat jaar gepubliceerde onderzoeksrapportages en de uitgebrachte adviezen.

Tabel 4.3 Publicaties

	2006	2007	2008	2009	2010	Totaal
Onderzoek	2	4	5	5	5	21
Advies	2	2	2	1	0	7

Bron: projectadministratie

Daarnaast verschijnt sinds het derde kwartaal van 2010 een nieuwsbrief van het Fonds met de titel 'De Nieuwe Pers' in een oplage van 1.500 exemplaren. In deze nieuwsbrief worden persinnovatie en het persbeleid belicht, naast artikelen over actuele ontwikkelingen in pers en journalistiek.¹⁰ Hiermee wordt, naast de website, invulling gegeven aan het openbaarheidsbeginsel om de samenleving te laten zien wat mede door de overheid gesubsidieerd wordt.

Bijeenkomsten

Vrijwel jaarlijks worden door het Fonds bijeenkomsten georganiseerd om de resultaten van uitgevoerde (onderzoeks-)projecten bekend te maken. In de periode 2006-2010 zijn 4 bijeenkomsten georganiseerd.

In 2006 wordt een tweede aflevering van het seminar Platform for Publishers georganiseerd. Het doel van dit seminar was kleine zelfstandige uitgeverijen te helpen met het omgaan en oplossen van problemen waarmee zij in de praktijk geconfronteerd worden. Dit is gerealiseerd door aan de meer dan honderd deelnemers gevarieerde lezingen, parallelsessies en een informatiemarkt met ervaringen van deskundigen aan te bieden.

In 2007 wordt de internationale conferentie 'Press and Press Support in a Digital Age' gehouden. Deze conferentie bracht circa 150 wetenschappers en beleidsmakers uit verschillende landen op het gebied van print- en digitale media bijeen. Dit gaf hen bovendien gelegenheid tot het uitwisselen van gegevens en tot netwerken in het kader van hun pogingen tot het handhaven en bevorderen van diversiteit in de informatievoorziening en opinievorming in hun eigen land.

In 2008 participeerde het Stimuleringsfonds in de internationale conferentie Media4Me in Den Haag. Deze conferentie werd mede georganiseerd door Mira Media en het samenwerkingsverband van

¹⁰ Inmiddels is besloten de nieuwsbrief na vier nummers alleen digitaal uit te geven en onder meer de website persinnovatie.nl daarvoor te gebruiken.

publieke bibliotheken (VOB). Tijdens deze conferentie werd stilgestaan bij media voor culturele minderheden en de rol die lokale media hierbij spelen.

Eind 2009 vindt in Perscentrum Nieuwspoort het Seminar Innovatie in de Pers plaats. In deze bijeenkomst presenteren verschillende bedrijven en onderzoekers hun (eerste) resultaten en bevindingen over de kansen en mogelijkheden van persinnovatie.

Verder worden er regelmatig expertmeetings door het Fonds georganiseerd, waarin voorlopige onderzoeksresultaten ter toetsing aan geïnterviewden en andere deskundigen uit de (pers)sector worden gepresenteerd.

5. ADVIES

De adviestaak is niet opgenomen in de Mediawet maar vloeit voort de onderzoekstaak die het Fonds heeft en uit de unieke en onafhankelijke positie die het Fonds bekleedt in het medialandschap. Dit heeft er toe geleid dat het Fonds gevraagd en ongevraagd advies aan de minister of staatssecretaris van OCW uitbrengt. Bij het voorbereiden van de adviezen worden ook standpunten meegewogen die organisaties uit alle geledingen van de bedrijfstak over verschillende onderwerpen kenbaar maken.

In de in de periode 2006-2010 zijn zeven adviezen uitgebracht. In deze adviezen stond de vernieuwing van het perslandschap - en meer in het bijzonder de transformatie en innovatie in de dagbladpers - centraal.

Tabel 5.1 Uitgebrachte adviezen

	2006	2007	2008	2009	2010	Totaal
Advies	2	2	2	1	0	7

In 2006 zijn twee adviezen uitgebracht: één over de positie van gratis bladen en één over kleinschalige informatieproducten. Ten aanzien van gratis bladen is geconcludeerd dat er geen principiële reden bestaat om lokale of landelijke gratis bladen, die aan alle overige criteria van de werkingssfeer van ons Fonds voldoen, van steunmogelijkheden uit te sluiten louter omdat ze gratis worden verspreid. Derhalve adviseerde het Fonds het criterium van de betaalde verspreiding uit de Mediawet te schrappen. In het tweede advies werden een aantal overwegingen, conclusies en aanbevelingen aangereikt betreffende het voor kleinschalige informatieproducten gevoerde en te voeren overheidsbeleid. Met dit advies beoogde het Fonds speciale aandacht te vragen voor het grote belang van dergelijke kleinschalige producten voor de informatievoorziening en de pluriformiteit daarvan in de samenleving. Dat belang werd en wordt in ontwikkelingen rond mediaconcentratie nogal eens onderschat.

In 2007 zijn eveneens twee adviezen uitgebracht. In een brief aan de kabinetsinformatuur van 16 januari 2007 inzake de innovatie in de pers, wees het Fonds erop dat kranten het door verschillende oorzaken moeilijk hebben. Doordat hun aantallen en oplagen teruglopen, kunnen er gaten in de informatievoorziening ontstaan die niet door andere media kunnen worden opgevangen. Dit kan zorgwekkende gevolgen hebben voor de democratische meningsvorming en voor het uitoefenen van het actief en passief kiesrecht van burgers, zo liet het Fonds de informateur weten. Om lezers en adverteerders te kunnen (blijven) boeien is de perswereld begonnen aan innovatietrajecten. Het Stimuleringsfonds voor de Pers is als zelfstandig bestuursorgaan van de overheid bij wet opgedragen mee te werken aan de zorgplicht van de overheid voor een goed functionerende informatievoorziening. Die plicht vraagt om meer aandacht en actie van overheidswege, zeker waar

dit moeilijke innovatieproces de krachten van de bedrijfstak te boven gaat. Daarvoor zijn ook meer financiële middelen nodig dan thans beschikbaar zijn. Het bestuur verzocht de informateur deze problematiek te betrekken bij het ontwerpen van het toekomstige Kabinetsbeleid.

In 2007 verschijnt tevens het rapport 'De Krant doorgeklikt'. De basis daarvoor is in 2005 gelegd door een commissie, bestaande uit leden van het bestuur en bureau van het Stimuleringsfonds, dat onderzoek uitvoert naar de mogelijkheid van vernieuwingen in het medialandschap. Deskresearch en buitenlandse studiereizen vormen de bouwstenen voor het onderzoek met thema's als (a) ontwikkelingen in de bedrijfstak, (b) het mediagedrag van jongeren en allochtonen, (c) technologische alternatieven, (d) professionele journalistiek en (e) strategieën voor de uitgevers. Het doel van dit rapport was relevante actoren in het veld een handreiking te doen met informatie over wegen die begaan (kunnen) worden zonder daarbij een bepaalde richting voor te schrijven of zelf een keuze te doen. Op grond van de bevindingen is onder meer geconcludeerd dat er in persland een onvermijdelijke transformatie plaats heeft. Innovatie kan daarbij broodnodig zijn om te overleven of verder te groeien. De overheid zou een financiële 'schoenlepel functie' voor de gedrukte media kunnen bieden om soepel in het nieuwe digitale schoeisel te stappen en ook langs die weg te waarborgen dat zij hun fundamentele rol kunnen blijven vervullen ten behoeve van de meningsvorming in de democratische samenleving.

In het Advies Persbeleid uit september 2008, dat voort borduurt op 'De Krant Doorgeklikt', geeft het Fonds opnieuw het grote belang aan van innovatie voor de persbedrijfstak en merkt daarbij op dat hoewel dat belang door verschillende actoren in deze bedrijfstak wordt onderkend, het berijden van een dubbel spoor - dat van het gedrukte product en van broodnodige innovatie - bij veel uitgevers en journalisten de financiële kracht te boven bleek te gaan. Vanuit het publieke belang van een vrije en pluriforme maatschappelijke informatievoorziening is het naar de mening van het Fonds dan de taak van de overheid, voorwaarden te scheppen om het publieke karakter van die voorziening veilig te stellen. Net zoals in andere sectoren van de samenleving waar publieke belangen mee gemoeid zijn ook gebeurt. Het Fonds verzocht toenmalig minister Plasterk van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap daarom extra middelen voor innovatie in de pers beschikbaar te stellen.

In het Advies Persbeleid wordt verder stilgestaan bij de gevolgen van persconcentratie die het voortbestaan van kranten en tijdschriften als 'waakhonden van de democratie' in gevaar brengen. Dat heeft er volgens het advies onder meer toe geleid dat slechts een kleine minderheid van de Nederlanders nog kiezen kan uit verschillende regionale kranten. Ook het aantal betaalde lokale kranten loopt terug, evenals hun oplagen. Andere media kunnen hun plaatsen niet altijd innemen door hun andere functies, verschijningsvormen en -frequenties en financiële problemen. Persconcentratie kan er dan mede toe leiden dat er in bepaalde gebieden van ons land steeds minder media komen die de *lokale/regionale informatievoorziening* over politieke aangelegenheden bedienen. Daardoor kunnen er gaten in die informatievoorziening ontstaan. En dan is het mogelijk dat burgers ook onvoldoende informatie over lokale/regionale zaken krijgen die ze nodig hebben

voor het uitoefenen van hun kiesrecht bij verkiezingen voor Gemeenteraad, Provinciale Staten, Tweede Kamer en het Europees Parlement.

In november 2008 stuurt voormalig minister Plasterk van OCW een brief inzake het persbeleid aan de Kamer, waarin hij onder meer voorstelt dat het Fonds zijn reguliere middelen zoveel mogelijk inzet om projecten met een innovatief karakter te ondersteunen. In deze Persbrief geeft de minister verder aan dat hij een herijking van de werkingssfeer en het steuninstrumentarium van ons Fonds beoogt om deze slagvaardig te kunnen laten reageren op de ontwikkelingen in de perssector. De minister heeft onder meer het oog op de ondersteuning van gratis bladen, nieuwe bladen en bladen die in concernverband verschijnen; het uitbreiden van de ondersteuningsmogelijkheden van kleinschalige persproducten; en het voorzetten van de tijdelijke subsidieregeling voor bladen voor etnische minderheden en voor journalistieke internet-informatieproducten voor een periode van twee jaar.

Na het verschijnen van de Persbrief stuurt het Fonds op 20 november 2008 een aanvullend advies aan de minister waarin hem in overweging werd gegeven een onafhankelijke en tijdelijke Innovatiecommissie Pers te benoemen die innovatieplannen en -behoeften zou kunnen inventariseren en die ook met nieuwe voorstellen op dit gebied zou kunnen komen. In een aanvullende persbrief over innovatie en de pers van 12 december 2008 geeft de minister aan dat hij vanwege de noodzaak en de urgentie van innovatie, die ook nadrukkelijk bleek uit de reacties van vrijwel alle partijen in de sector, van plan is een onafhankelijke Tijdelijke Commissie Innovatie Pers te benoemen. In het Algemeen Overleg met de Kamer op 18 december 2008 geeft hij aan dat het daarbij om een bedrag van ca. € 8 miljoen per jaar gaat -afkomstig uit de reclame-inkomsten van de omroep- en dat hij de innovatie(middelen) bestuurlijk bij het Stimuleringsfonds wil onderbrengen. In 2009 wordt vervolgens de Tijdelijke Commissie Innovatie en Toekomst Pers (de Commissie-Brinkman) ingesteld. De Commissie- Brinkman brengt op 23 juni 2009 het rapport 'De volgende editie' met daarin adviezen voor de uitgeverijsector, de journalistiek en de overheid. Die adviezen beogen de innovatie in het printmodel te stimuleren, met betere marktresultaten en wellicht marktgroei tot doel. Wat het Stimuleringsfonds betreft adviseerde de commissie de minister van OCW de voor innovatie beschikbare publieke middelen door het Fonds te laten toewijzen. Verder adviseerde de commissie de werkingssfeer van het Fonds open te stellen voor bedrijven en instellingen die een positief rendement realiseren.

In een advies aan de minister over het rapport van de Commissie Brinkman laat het Fonds op 15 september 2009 weten dat met waardering kennis is genomen van het rapport, maar dat een totaalvisie op wenselijkheden en mogelijkheden van innovatie in de perssector gemist wordt. Waar de commissie kiest voor een wat meer *defensieve* benadering van innovatie in de zin van het optimaliseren van het printmodel en het ontwikkelen van crossmedialiteit en positieverbetering in nieuwe media, is het Fonds van oordeel dat een meer *offensieve* benadering van innovatie gekozen zou dienen te worden, startend vanuit de belangrijke functies van de journalistiek in onze

samenleving. De perssector kenmerkt zich door vele functies, waarvan journalistieke functies op het terrein van informatie (nieuwsgeving, -analyse, -duiding), communicatie (overdracht van feiten, achtergronden en opinie), expressie (informerende wat er leeft onder de bevolking en uitingsmogelijkheden voor de burger bieden) en kritiek (kritisch volgen van de overheid en andere instellingen) voor de samenleving essentieel zijn. Door met name technologische ontwikkelingen zijn deze functies niet meer voorbehouden aan de traditionele, papieren informatiedragers waarmee de pers vanouds werd geassocieerd, maar kunnen zij zich in modernere jaszjes van de pers voordoen. Een samenleving die haar burgers serieus in staat wil stellen als burgers te functioneren ontkomt er niet aan ook serieus te investeren in deze functies van de journalistiek. Indachtig het advies 'Focus op Functies' dat de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid in 2006 aan het Kabinet uitbracht, stelt het Fonds voor in het toekomstige mediabeleid van de overheid te experimenteren met de daarin voorgestelde functiebenadering van het beleid. In het advies gaat het Fonds verder in op de afzonderlijke aanbevelingen van de commissie-Brinkman en voegt een ontwerp bij voor een subsidieregeling om de innovatie in de pers te stimuleren.

In 2010 is geen advies uitgebracht aan OCW. Wel is in de begroting voor 2011 aangekondigd met een nader advies te komen over tijdelijke subsidieregelingen voor innovatie in de pers, internetinformatieproducten, minderhedenbladen en kleinschalige informatieproducten. Dat advies is op 1 februari 2011 uitgebracht.

6. Financiële middelen

Algemeen

De voor mediazaken verantwoordelijke minister of staatsecretaris van OCW bepaalt welk percentage, dat ten hoogste 4% bedraagt, van de inkomsten uit reclame- en telewinkeloordschappen van onderscheidenlijk de landelijke, regionale en lokale publieke mediadiensten en de commerciële media-instellingen jaarlijks wordt uitgekeerd ten behoeve van het Fonds. Uit deze inkomsten en uit andere beschikbare financiële middelen vergoedt de minister van OCW de kosten van het Fonds op basis van een door hem goedgekeurde begroting.

Vanaf het jaar 1989 tot en met het jaar 2008 zijn voor het Stimuleringsfonds geen financiële middelen beschikbaar gekomen uit hoofde van de daartoe in de Mediawet getroffen regelingen, omdat naar het oordeel van de verantwoordelijke bewindspersoon, de financiële middelen, waarover het Fonds reeds beschikte, voldoende waren te achten voor de uitoefening van de functie van het Fonds in deze jaren. Verder is door de verantwoordelijke bewindspersoon besloten om in het kader van de bezuinigingstaakstelling vanaf 2004 in de mediabegroting af te zien van een structurele dotatie ad EUR 2,3 miljoen aan het Stimuleringsfonds.

Tabel 6.1 Ontwikkeling van het vermogen

	2006	2007	2008	2009	2010
<i>Liquide middelen</i>					
1 januari	11.753	10.288	7.899	5.926	4.539
31 december	10.288	7.899	5.926	4.539	11.640
<i>Vermogen</i>					
1 januari	10.385	8.940	6.092	4.812	1.191
31 december	8.940	6.092	4.812	1.191	1.912

Bron: Jaarrekeningen 2006-2010

Doordat er geen aanvullende middelen beschikbaar kwamen, teerde het Fonds in op zijn vermogen en heeft daarom bij het aanbieden van zijn begroting en jaarrekening er verschillende malen erop gewezen dat het vermogen tot 2009 voldoende zou zijn om de reguliere taken uit te voeren. In 2008 laat minister Plasterk van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in een brief aan de Kamer weten groot belang te hechten aan een goede uitvoering van de reguliere taken door het Stimuleringsfonds voor de Pers en kondigt hij aan vanwege het afnemend vermogen van het Fonds in 2009 een bedrag van EUR 1 miljoen aan het fonds toe te voegen en vanaf 2010 een bedrag van EUR 2,3 miljoen per jaar.

In 2009 stelt minister Plasterk EUR 8 miljoen voor 2010 beschikbaar voor innovatie projecten van de perssector, waarvan de helft voor regionale initiatieven. Verder trekt hij EUR 4 miljoen uit voor de aanstelling van jonge journalisten bij dag- en opiniebladen en persbureaus, waarvan EUR 2 miljoen voor 2010 en EUR 2 miljoen voor 2011.

Het Ministerie van OCW heeft in haar brief d.d. 13 januari 2011 het besluit opgenomen voor de vorming van een weerstandvermogen ter grootte van minimaal EUR 2.000.000. Het weerstandsvermogen is gestegen van EUR 1,2 miljoen naar EUR 1,9 miljoen in 2010.

Subsidieverlening

Op grond van de Mediawet 2008 kunnen subsidies verstrekt worden in de vorm van een uitkering of in de vorm van kredieten en kredietfaciliteiten. Voor projecten van afzonderlijke persorganen is het uitgangspunt dat de subsidie in de vorm van een krediet wordt verstrekt¹¹, tenzij sprake is van een eenmalige reorganisatie: dan kan de subsidie in de vorm van een uitkering worden verstrekt. Bij organisatieonderzoek is het uitgangspunt een uitkering, evenals bij een onderzoek in het belang van de persbedrijfstaking. Overigens komt het voor dat bij onderzoek de uitkering geheel of gedeeltelijk als een krediet wordt verstrekt, bijvoorbeeld omdat de resultaten van het onderzoek (bijvoorbeeld boekpublicaties) tot opbrengsten kunnen leiden.

Voor de Tijdelijke subsidieregeling minderhedenbladen en internet-informatieproducten gold in de periode tot en met 2009 dat de subsidie zowel als een uitkering of een krediet kon worden verstrekt. Bij de aanpassing van de regeling is, mede op basis van advies van TNO, hier een keuze in gemaakt, door als uitgangspunt te nemen dat de subsidie als krediet beschikbaar wordt gesteld, tenzij aannemelijk kon worden gemaakt dat het project niet met een krediet kon worden uitgevoerd.¹²

Op basis van de persinnovatieregeling en de regeling jonge journalisten zijn alleen uitkeringen verstrekt.

Op basis van een eindrapportage wordt de subsidieverlening door het bestuur definitief vastgesteld. Indien de subsidie bij definitieve vaststelling wordt herzien, worden de kredieten en uitkeringen dienovereenkomstig aangepast. Dit kan leiden tot een vrijval ten gunste van het resultaat of extra lasten als het bestuur besluit een krediet in een uitkering om te zetten.

¹¹ Een project alleen wordt goedgekeurd als er uitzicht is op een rendabele exploitatie en dat betekent in principe dat een uitgever na afloop van het project ook in staat moet zijn het krediet terug te betalen.

¹² Ook hier vanuit de achterliggende gedachte dat een project van een minderhedenblad uitzicht moest geven op een rendabele exploitatie en bij een internetproject uitzicht op continuïteit.

Tabel 6.2 Verleende uitkeringen

	2006	2007	2008	2009	2010	Totaal
Persorganen	-77.567	325.357	38.660	495.413	323.264	1.105.127
Onderzoek	147.192	1.280.134	294.400	1.855.248	579.685	4.156.659
Minderheden	488.955	178.300	27.642	-47.463	-80.613	566.821
Internet	565.093	402.278	101.037	995.657	-26.241	2.037.824
Persinnovatie	-	-	-	-	6.184.035	6.184.035
Jonge journ.	-	-	-	-	4.000.000	4.000.000
Totaal	1.123.673	2.186.069	461.739	3.298.855	10.980.130	18.050.466

Bron: Jaarrekeningen 2006-2009 en eigen administratie¹³

Tabel 6.3 Verleende kredieten

	2006	2007	2008	2009	2010	Totaal
Persorganen	143.652	268.522	27.684	302.000	-	741.858
Onderzoek	70.732	319.450	-	624.364	94.092	1.037.906
Minderheden	199.800	178.000	345.000	-	-	722.800
Internet	177.156	466.800	-	632.820	362.383	1.639.159
Persinnovatie	-	-	-	-	-	-
Jonge journ.	-	-	-	-	-	-
Totaal	520.606	1.232.772	372.684	1.559.185	456.475	4.191.723

Bron: Jaarrekeningen 2006-2010

Tabel 6.4 Ontwikkeling verleende kredieten

	2006	2007	2008	2009	2010
Stand 01/01	2.577.170	3.015.118	3.943.390	3.518.211	4.694.617
Bij: nieuwe kredieten	520.606	1.232.772	372.684	1.559.185	456.475
Af: aflossingen	-82.658	-304.500	-397.484	-345.342	-259.000
Af: afboekingen	-	-	-161.789	-	-481.450
Af: vervallen niet uitgekredieten	-	-	-238.590	-37.437	-127.500
Stand 31/12	3.015.118	3.943.390	3.518.211	4.694.617	4.823.142

Bron: Jaarrekeningen 2006-2010

¹³ De grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn in 2010 gewijzigd ten opzichte van 2009. De toegekende subsidies worden vanaf 2010 toegerekend aan het jaar waar zij betrekking op hebben en niet -zoals in de jaren daarvoor- volledig als last genomen in het jaar waarin de subsidies zijn toegekend. Voor vergelijkingsdoeleinden zijn voor 2010 daarom niet de bedragen uit de jaarrekening overgenomen.

Gezien de omvang van de kredietverlening en gelet op de inherente risico's die voor het Stimuleringsfonds voor de Pers uit de wettelijke taak voortvloeien wordt een voorziening noodzakelijk geacht. Bij de bepaling van de hoogte van de voorziening wordt uitgegaan van de specifieke risico's in elk van de uitstaande kredieten.

Tabel 6.5 Omvang voorziening kredietverlening

	2006	2007	2008	2009	2010
Stand 01/01	1.618.236	1.668.236	1.767.384	1.951.873	2.354.284
Bij: dotatie	50.000	238.190	396.778	612.848	153.114
tlv resultaat					
Af:	-	-	-141.289	-	-
afgeboekte kred. tlv					
voorziening					
Af: vrijval tgv	-	-91.391	-	-	-
voorziening					
Af: vrijval tgv	-	-47.651	-71.000	-210.437	-499.250
resultaat					
Stand 31/12	1.668.236	1.767.384	1.951.873	2.354.284	2.008.148

Bron: Jaarrekeningen 2006-2010

Tot en met het 2008 fungeert NIB Capital als intermediair inzake financiële steunverlening bij kredietverstrekking aan afzonderlijke persorganen. In gezamenlijk overleg stelde de bank kredietoffertes op, waarin de vorm en de voorwaarden van de financiële tegemoetkoming waren vastgelegd. De hieruit voortvloeiende kredietovereenkomst werd vervolgens tussen het desbetreffende persorgaan en de NIB namens het Fonds afgesloten. De bank beheerde de kredietverstrekking en administratie, controleerde als eerste of de kredietvoorwaarden werden nageleefd en signaleerde een eventueel in gebreke blijven van kredietnemers. Tevens stelde de bank (in bepaalde gevallen) op verzoek een financieel-economisch onderzoek in bij persorganen die een subsidieaanvraag hadden ingediend. Voor een dergelijk onderzoek kan het Fonds ook een beroep doen op de expertise van andere deskundigen. Vanaf 2009 is een beroep gedaan op CarnegieConsult (voorzetting van NIBConsult) en GSConsultancy voor het doen van onderzoek naar de kredietwaardigheid en het opstellen van kredietovereenkomsten. Er is nog geen alternatief gevonden voor het kredietbeheer. Daartoe loopt nog een onderzoek van CarnegieConsult. Zij nemen daarbij tevens de door het Fonds gehanteerde en te hanteren criteria voor het verstrekken van een krediet in plaats van een uitkering onder de loep.

Naast financieel advies kan ook juridisch of inhoudelijk advies worden ingewonnen door het Fonds. Deze voorbereidings- en uitvoeringskosten zijn in de periode 2006-2010 als volgt.

Tabel 6.6 Voorbereidings- en uitvoeringskosten (EUR)

	2006	2007	2008	2009	2010	Totaal
Regulier	-	-	-	35.223	24.276	59.499
Persinnovatie	-	-	-	-	230.097	230.097

Bron: Jaarrekeningen 2006-2010

Personeelsbestand

Gedurende de periode 2006 - 2010 bedroeg het gemiddelde aantal fte's (fulltime equivalent) bij het Fonds 3,3 fte. Daarnaast zijn op incidentele basis stagiairs en uitzendkrachten ingezet.

Tabel 6.7 Overzicht personele bezetting (fte)

	2006	2007	2008	2009	2010	Gemiddeld
Personeel	2,5	2,8	3,4	3,7	4,1	3,3

Bron: Jaarrekeningen 2006-2010 en eigen berekeningen

Operationele kosten

De kosten voor het draaiende houden van het Stimuleringsfonds voor de Pers hebben zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld.

Tabel 6.8 Overzicht operationele kosten

	2006	2007	2008	2009	2010	Gemiddeld
Operationeel	515.172	481.261	500.985	618.718	654.054	554.038

Bron: Jaarrekeningen 2006-2010